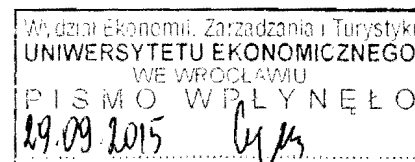

dr hab. prof. US Aleksander Panasiuk
Uniwersytet Szczeciński
Wydział Zarządzania i Ekonomiki Usług
Katedra Zarządzania Turystyką

Szczecin 25.09.2015

Recenzja rozprawy doktorskiej
Pana mgr Wojciecha Fedyka,
nt. *Uwarunkowania skuteczności regionalnych organizacji turystycznych*
w Polsce, napisanej pod kierunkiem
Pana Prof. nadzw. dr hab. Mieczysława Morawskiego

Wprowadzenie

Recenzowana rozprawa zawiera się w 537 stronach standardowego maszynopisu tekstu podstawowego oraz dodatkowo składa się z ponad 50 stronicowego, częściowo nienumerowanego załącznika. Jest to bardzo obszerne opracowanie, znacząco wykraczające poza zwyczajowo przyjmowane ramy dysertacji doktorskiej.

Do przygotowania rozprawy wykorzystano łącznie 471 źródeł naukowo-badawczych oraz powołano się na 70 źródeł internetowych, związanych zwłaszcza z materiałem empirycznym. Autor w zadowalającym stopniu powołał się na publikacje anglojęzyczne, wspierając się także pięcioma opracowaniami własnego autorstwa. Podstawową treść pracy wzbogaca 139 elementów graficznych oraz 104 tabelarycznych. Ponadto do pracy dołączono 3 załączniki, prezentujące kolejno: instrument badawczy, tj. kwestionariusz ankietowy, typologię respondentów oraz wyniki badań sondażowych.

Dla przeprowadzenia oceny pracy wykorzystano kolejno kryteria, obejmujące następujące części recenzji:

- uwagi ogólne,
- ocenę założeń badawczych,
- ocenę struktury rozprawy,
- uwagi merytoryczne,
- uwagi szczegółowe,
- uwagi formalne,
- możliwości wykorzystania rozprawy,
- uwagi końcowe.

Uwagi ogólne

Podjęty przez Autora temat uznać należy za oryginalną próbę rozwiązania problemu naukowego, z obszaru zagadnień ekonomiki turystyki, zarządzania regionalną gospodarką turystyczną oraz polityki turystycznej. Temat generalnie został sformułowany właściwie, tym samym wpisując się w obowiązujący nurt badań naukowych dotyczących funkcjonowania gospodarki turystycznej, a obejmujący problematykę determinant ją kształtujących. Naczelnym z punktu widzenia problematyki ekonomicznej elementem tematu pracy jest skuteczność. Jest to kategoria bardzo trudna do jednoznacznego zinterpretowania, zarówno w warstwie opisowej jak i z punktu widzenia pomiaru. Autor zatem postawił sobie ambitny i wymagający temat badań, a cele z niego wynikające starał się realizować. Wydaje się, że bardziej precyzyjnym sformułowaniem tematu pracy byłoby odniesienie się do skuteczności funkcjonowania/działalności regionalnych organizacji turystycznych, a nie skuteczności regionalnych organizacji turystycznych jako podmiotów. O funkcjonowaniu regionalnych organizacji turystycznych traktuje rozdział 2 rozprawy, a nie o samych podmiotach, jako takich. Praca bowiem dotyczy oceny efektów działalności ROT-ów.

Problem tzw. „systemu organizacji turystyki w Polsce” posiada już długoletnie tradycje badawcze w naukach o turystyce. W polskiej literaturze przedmiotu problematyka ta była szeroko analizowana w latach 90. XX wieku oraz stanowi istotny przedmiot badań po 1999 roku, od kiedy wprowadzono tzw. system POT-ROT-LOT. Autor wpisuje swoje badania w tok dyskusji nad miejscem i kompetencjami podmiotów polityki turystycznej oraz instytucjami wspomagającymi ich działalność rynkową, odnosząc swoje zainteresowania do działalności podmiotów na szczeblu pośrednim, jakimi są ROT-y. W pracy nie wypracowano jednak jednolitego stanowiska, dotyczącego systemowego umiejscowienia ROT-ów w pewnej strukturze. W części rozważań wskazywane jest bowiem traktowanie tych podmiotów w strukturze rynku turystycznego. Co uznać należy za prawidłowe. W części rozważań Autor powołuje się na opracowania dotyczące tzw. „organizacji turystyki” i w tym systemie umieszcza ROT-y. Biorąc pod uwagę, chociażby definicje turystyki i rynku turystycznego, zdaniem recenzenta, nie ma podstaw konstruowania czegoś, co można nazwać „organizacją turystyki (w Polsce)”. Określenie „organizacja turystyki” trafiło do literatury naukowej, pośrednio z podręczników dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych, gdzie treści z tego zakresu są elementem wymagań programowych.

Jak już zaznaczono, istotnym i zarazem oryginalnym aspektem tematu rozprawy i podejmowanych badań jest podjęcie zagadnień skuteczności funkcjonowania regionalnych

organizacji turystycznych. Uznać to należy za podstawę wskazującą na oryginalne podejście do badań teoretycznych, metodycznych i empirycznych, które jak dotąd nie były podejmowane w szerszej skali. Z przekonaniem należy podkreślić, że Autor posiada bardzo wysoką znajomość problemu badawczego. Przeprowadzając dla potrzeb rozprawy badania, wykazał się bardzo dobrym przygotowaniem, a przy opracowaniu wyników badań, ich prezentacji i ocenie posiadaniem ukształtowanego, aczkolwiek nie w pełni, warsztatu badawczego. Przy czym nie uniknął, wielu błędów, usterek, niekonsekwentnych wywodów. Jest to zwłaszcza efektem przyjętej strategii pisania, bez umiejętności redukcji materiału analitycznego i syntezy treści. Praca posiada wymiar teoretyczno-badawczo-postulatywny, z podkreśleniem że najobszerniejszą częścią rozprawy są treści badawcze. Jednak mimo obszernie wykorzystanej literatury naukowej, treści teoretyczne nie są w pełni satysfakcjonujące.

Ocena założeń badawczych

We *Wstępie* (23 strony tekstu) zdefiniowano część wykorzystywanych w pracy kategorii ekonomicznych, dokonując przeglądu literatury. Sformułowano także założenia badawcze rozprawy, obszernie omówiono zawartość poszczególnych rozdziałów pracy, przedstawiono metodykę przeprowadzonych badań. Podstawowym celem *Wstępu* powinno być przybliżenie tematyki pracy oraz określenie założeń badawczych wraz ze wskazaniem metodyki badań.

Autor postawił 5 pytań badawczych. Wydaje się, że pierwsze trzy pytania, oraz pytanie piąte ujęte w aspekcie postulatywnym, dotyczą tego samego obszaru badań. Pytanie czwarte natomiast jest próbą wskazania na problem postulatywny, stanowiący element koncepcji autorskiej pracy i na gruncie pracy nie ma możliwości jego weryfikacji.

Klasyczna hipoteza badawcza w opracowaniach z nauk ekonomicznych stanowi próbę konfrontacji przedmiotu badań z oczekiwanym efektem badań. Sformułowanie hipotezy głównej budzi istotne zastrzeżenia. Przede wszystkim, podobnie jak w temacie pracy brakuje określenia skuteczność funkcjonowania regionalnych organizacji turystycznych. Aczkolwiek istnieje możliwość negacji tego sformułowania, to oczekiwania po rozprawie doktorskiej, że efektem badań ma być potwierdzenie niewystarczającego poziomu skuteczności funkcjonowania ROT, deprecjonują rangę dysertacji naukowej. Znacznie pozytywniej należy ocenić postawione dwie hipotezy operacyjne, w których zaznaczono, że badana jest skuteczność, tym razem funkcjonowania regionalnych organizacji turystycznych, a ponadto

mają właściwą konstrukcję. Na tej podstawie można byłoby zaproponować jedną hipotezę rozprawy, tj.: funkcjonowanie regionalnych organizacji turystycznych jest uwarunkowane czynnikami natury egzo- i endogenicznej, które decydują o poziomie skuteczności ich działania na rynku turystycznym.

Sformułowano 3 cele: poznawczy, metodyczny i praktyczny. Dopelniają one się w pewną całość. Jednak w takiej konstrukcji celów, brakuje jednoznacznego wskazania na podstawowy cel wynikający z układu pracy, jakim jest opracowanie modeli współpracy organizacyjnej i skutecznego funkcjonowania regionalnych organizacji turystycznych w Polsce (rozdział 4 pracy), a który to problem został przywołany tylko jako drugi cel metodyczny.

W *Wstępie* zarysowano zakres wykorzystanych metod badawczych, nie określono jednak precyzyjnie okresu badawczego, do których odnosi się materiał pracy. Ponadto już w tej części pracy, zauważa się wiele usterek technicznych, językowych i niekonsekwencji merytorycznych. Wątpliwości budzi także formuła tego tekstu, podparta źródłami literaturowymi. W pracach naukowych, generalnie tekst *Wstępu* ma charakter autorski. Zacytowane publikacje można było wykorzystać i przywołać w dalszej części pracy.

We *Wstępie* Autor rozprawy odnosi się także do jej objętości, wprowadzając pewną formułę uzasadniającą zakres przedstawionego do oceny materiału. Z przykrością stwierdzam, że sformułowanie na s. 19 nie jest przekonujące. Wskazanie natomiast na autorskie osiągnięcia (s. 19-20) budzi respekt recenzenta. Należy bowiem zauważyć, że część informacji o wkładzie badawczym jest zaprezentowanych w formule autorecenzji.

Dokonując całościowej oceny założeń badawczych do pracy, uznać należy, że zostały one opracowane z dużym (nawet nadmiernym) zaangażowaniem. W związku z tym należy zwrócić uwagę na konieczność doskonalenia przez Autora warsztatu badawczego.

Ocena struktury rozprawy

W rozprawie wyodrębniono *Wstęp*, cztery rozdziały i *Zakończenie*. Jest to struktura zalecana dla rozpraw doktorskich. Kolejne rozdziały i podrozdziały dotyczą odpowiednio tematyki teoretyczno-badawczej (rozdział 1), badawczo-teoretycznej (rozdział 2), badawczej (rozdział 3) i badawczo-postulatywnej (rozdział 4). Nie jest to zatem układ wyodrębniający jednoznacznie problematykę: teoretyczną, empiryczną i projektową. Zastrzeżenia budzą tytuły pierwszych dwóch rozdziałów, w których wskazano, że treści odnoszą się do gospodarki turystycznej i regionalnych organizacji turystycznych w Polsce. Korzystniejszym

byłoby w tych częściach pracy odwoływanie się do treści *stricte* teoretycznych, a tylko tam gdzie byłoby to jednoznacznie niezbędne wskazanie rozwiązań krajowych, ewentualnie krajowych na tle problematyki funkcjonowania gospodarki turystycznej w Unii Europejskiej.

Podział treści na poszczególne rozdziały nie budzi istotnych zastrzeżeń, przedstawione treści stanowią logiczną konwencję, podporządkowaną tematowi rozprawy i założeniom badawczym. Uwagę można sformułować jednak co do objętości poszczególnych rozdziałów, która jest bardzo zróżnicowana i wynosi odpowiednio: 1 rozdział – 50 stron, 2 – 199 stron, 3 – 171 strony i 4 – 46 stron. Takie zróżnicowanie objętości poszczególnych rozdziałów, sygnalizuje nieporównywalną rangę wyodrębnionych w strukturze problemów.

Przyjęta przez Autora strategia pisania na ilość, często bez prób porządkowania treści, bez syntezy i redukcji podejmowanych zagadnień, wpłynęła niekorzystnie na prezentację własnych przemyśleń, a zwłaszcza wniosków z prowadzonych badań teoretycznych i empirycznych, a tym samym odniesień do założeń badawczych rozprawy. Wnioski z badań znajdują się w treści niektórych zatytułowanych podrozdziałów. Są też wnioski w trzech wyodrębnionych podrozdziałach zatytułowanych *Wnioski*, tj. 2.4., 3.6., 4.4. Ponadto są też wnioski sformułowane w *Zakończeniu*, których ranga wydaje się mniej istotna dla całości rozważań, niż wnioski przedstawione w tekście. Wniosków jest na tyle dużo, przy czym często są zredagowane obszernie, że ich percepcja oraz możliwość weryfikacji z treścią pracy jest bardzo ograniczona.

Uwagi merytoryczne

W rozdziale pierwszym przedstawiono podstawowe zagadnienia teoretyczne dotyczące funkcjonowania gospodarki turystycznej. Jak już wskazano nie w pełni prawidłowo w tytule rozdziału, odwołano się do Polski. Struktura rozdziału budzi także zastrzeżenia, gdyż tylko podrozdziały pierwszy i trzeci bezpośrednio dotyczą zagadnień gospodarki turystycznej. Podrozdziały drugi i czwarty, obejmują zagadnienia w nieco innym ujęciu, tj. odpowiednio rynku usług turystycznych i regionów. Tekst rozdziału już na tym etapie pracy podporządkowano jednoznacznie tematowi. Całość rozważań prowadzona jest w kontekście zagadnień związanych z regionalnymi organizacjami turystycznymi. Przedstawiane zagadnienia są prezentowane w bardzo szerokim kontekście i trudno odnaleźć główny tok rozważań. Przykładowo w podrozdziale 1.1. dotyczącego uwarunkowań rozwoju gospodarki turystycznej, treści dotyczące klasyfikacji i omówienia uwarunkowań nie są jednoznacznie uporządkowane. Co nie oznacza, że nie zostały omówione w tym podrozdziale.

Przedstawione w podrozdziale 1.3. zagadnienia dotyczące teorii organizacji i zarządzania zostały oparte głównie na źródłach z lat 60., 70. i 80. XX wieku. W tej części rozprawy ROT-y potraktowano jako organizację. Są to interesujące treści, ale nie zawsze konsekwentnie prezentowane. Na ryc. 1.18. (s. 65) potraktowano ROT jako organizację prywatną, po czym na s. 66 stwierdzono, że jest to rodzaj organizacji działającej w formule partnerstwa publiczno-prywatnego. Przy czym w rozdziale 2, na s. 209, Autor przyjął założenie, że ROT-y noszą znamiona przedsiębiorstwa. Po czym w rozdziale 3 (s. 285) stwierdza, że ROT-y nie są przedsiębiorstwami. Aby następnie na s. 301 (ryc. 3.8.) zapisać w treści rysunku, że ROT-y to organizacje publiczne. Jak widać, natura ROT-ów jest na tyle skomplikowana, że trudno te podmioty jednoznacznie przyporządkować do formy organizacyjno-prawnej. Problematyka podrozdziału 1.4. dotyczącego konkurencyjności turystycznej regionu, została słabo rozpoznana pod względem teoretycznym. Mimo przedstawionych zastrzeżeń rozdział 1, pod względem merytorycznym, jest opracowany poprawnie i wprowadza w dalszy zakres problematyki.

Rozdział 2 podejmuje istotną z punktu widzenia tematyki rozprawy problematykę, tj. uwarunkowań funkcjonowania regionalnych organizacji turystycznych. W rozdziale zabrakło przede wszystkim przejrzystego uporządkowania uwarunkowań. Enumeracja tego rozdziału bowiem łączy kwestie zarówno powstania, działalności, organizacji tych podmiotów. A w te rozważania wkomponowano zagadnienia dotyczące uwarunkowań działalności ROT-ów. Z dużym zaskoczeniem odczytuję ryc. 2.1. na s. 77, dotyczącą osi rozwoju organizacji turystyki w Polsce od roku 1918. Czasokres rysunku znacznie wykracza poza zakres badawczy rozprawy, a ponadto do 1989 roku nie wskazano żadnych istotnych zdarzeń w tym zakresie. Za interesujący a jednocześnie oryginalny element rozprawy uznać należy ryc. 2.56. (s. 238), który po wielu stronach tekstu, wreszcie porządkuje treści i wskazuje na uwarunkowania funkcjonowania ROT-ów w kontekście obszarów współpracy lub konfliktu. Ta część rozprawy stanowi wkład Autora. Podobnie za ważną i interesującą uznać należy tab. 2.40. (s. 267) i tekst na kolejnych stronach w której przedstawiono, zarówno założenia jak i odpowiednią argumentację na podstawie wyników badań, zagadnień dotyczących parametrów klasyfikacji ROT-ów. Ta część pracy (podrozdział 2.4.) jest znacząco bardziej przejrzysta.

Kolejny rozdział 3 koncentruje się na problematyce badawczej skuteczności funkcjonowania regionalnych organizacji turystycznych. W podrozdziałach 3.1. i 3.2. Autor prezentuje zagadnienia teoretyczne związane ze skutecznością we współczesnej organizacji oraz skuteczności w kształtowaniu współpracy. Część rozważań podrozdziału 3.1. jest powtórzeniem zagadnień z podrozdziału 1.3. rozprawy. Od strony 282 i dalej przedstawiono

teoretyczną problematykę skuteczności w ujęciu nauk ekonomicznych. Jest to wartościowy fragment rozprawy, odwołujący się do głównego zagadnienia ekonomicznego wynikającego z tematu i zakresu podjętych badań. Pewne wątpliwości budzi jednak podział na analizę skuteczności wewnętrznej i zewnętrznej (s. 284 i dalsze). Podrozdział 3.3., opracowany na ponad 30 stron, przybliży zagadnienia metodyki badań skuteczności organizacji nie będących przedsiębiorstwami. Przedstawione treści są wartościowe pod względem naukowym. Jednak ich sposób prezentacji nie jest podporządkowany zakresowi rozprawy i z trudem można wyłonić te kwestie, które są istotne dla całości badań. Najistotniejszym elementem rozprawy są podrozdziały 3.4. i 3.5 prezentujące wyniki badań pierwotnych prowadzonych dla potrzeb rozprawy. Wraz z wnioskami (podrozdział 3.6.), to jest prawie 100 stron tekstu, bogato ilustrowanego. Na s. 351-353 (ryc. 3.16., tab. 3.20.) w przejrzysty sposób przedstawiono koncepcję badań. Badania mają charakter wielokryterialny i są bardzo rozbudowane oraz skomplikowane. Z trudem można przyswoić przedstawiony materiał. Jest to niewątpliwie istotny wkład autorski, który jest efektem pracochłonnych badań. Przedstawiony materiał stanowi o bogactwie wyników, ocen i wniosków. Koncepcja badań w tej części pracy odwołuje się do wyników przedstawionych już wcześniej w pracy (rozdział 2). Na stronach 393 i dalej s. 430 Autor odnosi się do postawionej w rozprawie hipotezy. Oba sformułowania, aczkolwiek prawidłowo wynikające z przeprowadzonych badań, w nieco innym sposób udzielają odpowiedzi na sformułowane założenie badawcze. Na uwagę w rozdziale zasługują tabele 3.34. i 3.35. (s. 440-441), które w syntetyczny sposób prezentują klasyfikację skuteczności funkcjonowania ROT-ów. Takich form prezentacji należy oczekiwać w rozprawach naukowych.

Ostatni, 4 rozdział rozprawy prezentuje rozważania modelowe dotyczące skuteczności funkcjonowania ROT-ów w aspekcie współpracy organizacyjnej. Na wstępie w podrozdziałach 4.1. i 4.2. przedstawiono treści teoretyczne, dokonując przeglądu trendów na współczesnym rynku turystycznym oraz problematyki współpracy w organizacjach. Treści tego typu w pewnym zakresie były podejmowane już wcześniej. Zagadnienia teoretyczne na tym etapie rozprawy już niewiele wnoszą do badań. Przy czym podrozdział 4.2. właściwie nic nie wnosi do pracy, gdyż praktycznie nie odwołuje się bezpośrednio do zagadnień funkcjonowania ROT. Postawienie ROT-ów (ryc. 4.1., s. 448) w centrum rynku turystycznego wydaje się nieporozumieniem. Tym bardziej, że ROT stanowi element wyodrębnionej na rysunku gospodarki turystycznej, wspiera wyodrębnioną sferę podaży oraz jest elementem wskazanej sfery publicznej. Wymienione po obu stronach rynku podmioty sfery podaży i popytu, zakłócają rozumienie istoty rynku turystycznego. A wymienienie w

jednym szeregu jako podmiotów rynku turystycznego: turystów, mieszkańców i klientów organizacji (?) budzi istotne zastrzeżenia. Ważnym dla problematyki rozprawy jest podrozdział 4.3. prezentujący modele współpracy i skutecznego funkcjonowania ROT. Tytuł tego podrozdziału jest właściwie powtórzeniem tytułu całego rozdziału 4, co nie jest poprawne pod względem metodycznym. Na podstawie studiów literaturowych, a przede wszystkim przeprowadzonych badań zaproponowano 3 modele, tj. ROT jako DMO, ROT jako klastr lub konsorcjum produktowe, ROT jako organizacja sieciowa, rozpisując cechy, działania i zadania ROT-ów w tych modelach. Autor wskazuje na możliwość wykorzystania proponowanych rozwiązań modelowych w praktyce (s. 489), nie wskazując jednak na ten z modeli, który Jego zdaniem zapewniłby największą skuteczność. Także w *Zakończeniu* (s. 494), mimo podjęcia tej kwestii, brak opowiedzenia się przy konkretnym modelu. Rozdział 4 kończą, tym razem syntetycznie i przejrzyście opracowane wnioski.

Całość przeprowadzonych badań podsumowuje *Zakończenie*, będące próbą syntezy przeprowadzonych badań. Autor odniósł się do celów i hipotez badawczych. Wskazując na ich osiągnięcie oraz udowodnienie. Zarówno w tej części jak i w całej rozprawie, znajduje się wiele wątków, które przybierają formę autorecenzji. Ponadto zarysowano kierunki dalszych badań. Z korzyścią dla rozprawy, byłoby przywołanie w *Zakończeniu*, w nieco szerszym zakresie liczbowych wyników badań, zwłaszcza tych potwierdzających postawione hipotezy.

Zakres przeprowadzonych badań teoretycznych w zakresie studiów literaturowych, a zwłaszcza badań empirycznych, na podstawie wtórnych i pierwotnych źródeł zbierania informacji oraz ocena wyników, a także przedstawienie i ocena wyników badań kwalifikuje rozprawę jako opracowanie naukowe. Lektura pracy daje podstawę wskazania na konkretne osiągnięcia badawcze ale także nasuwa uwagi o charakterze polemicznym.

Na szczególnie pozytywną oceną zasługują:

- podjęcie oryginalnego i zobowiązującego pod względem naukowym tematu rozprawy,
- bardzo dobra znajomość analizowanego problemu,
- opracowanie własnej metodyki badań oraz wykorzystanie własnych instrumentów badawczych,
- rozbudowane i bardzo dokładne przeprowadzenie badań empirycznych.

Do uwag o charakterze dyskusyjnym należy zaliczyć:

- nie w pełni przemyślana struktura pracy, dotycząca podziału treści na teoretyczne, badawcze i postulatywne,

- stanowczo zbyt duża objętość pracy, której efektem są m.in.: powtórzenia, niekonsekwentne wywody, zbyteczne treści,
- generalny brak umiejętności porządkowania treści, opieranie rozważań na zbyt dużej liczbie poglądów oraz brak wyboru poglądów najbardziej reprezentacyjnych dla podejmowanego problemu badawczego,
- zbyt częste i obszerne formułowanie wniosków w treści pracy, przy czym w *Zakończeniu* część wnioskowa jest zbyt ogólnie zarysowana.

Podsumowując ocenę merytoryczną rozprawy stwierdzam, że przyjęte założenia badawcze, konsekwentnie realizowano w rozprawie. Autor udzielił odpowiedzi na postawione pytania badawcze, odniósł się także do hipotez i celów badawczych.

Na podstawie treści pracy, proszę Doktoranta o udzielenie odpowiedzi podczas publicznej obrony rozprawy na trzy następujące pytania:

1. Jak należy roznieć, w świetle zakresu rozprawy, problem skuteczności funkcjonowania regionalnych organizacji turystycznych?
2. Jak można mierzyć skuteczność funkcjonowania regionalnych organizacji turystycznych, mając przede wszystkim na względzie ich podstawowe cele statutowe?
3. Za którym z zaproponowanych modeli skutecznego funkcjonowania regionalnych organizacji turystycznych opowiada się Autor? Proszę uzasadnić stanowisko.

Uwagi szczegółowe

W stosunku do tekstu pracy można sformułować następujące uwagi szczegółowe:

cała rozprawa – nie w pełni prawidłowe wykorzystanie kategorii ekonomicznych: przychód, dochód, zysk.

s. 3 - nieprecyzyjne użycie terminów konkurencyjność i konkurencja,

s. 11/s. 286 – niewłaściwe rozróżnienie nauk ekonomicznych i nauk o zarządzaniu, a także nauk ekonomicznych i społecznych,

s. 36 – ryc. 1.7. przedstawiono niezaktualizowany „system organizacji turystyki w Polsce”, wyodrębniający w strukturze rządowej administracji centralnej Ministra Gospodarki; ponadto należy zwrócić uwagę, że Polska Organizacja Turystyczna jest podmiotem o charakterze rządowo-samorządowym,

s. 38 – tab. 1.1. nie wskazano jakiego roku dotyczą prezentowane informacje,

s. 47 – ryc. 1.10. – trudno zgodzić się z zakresem podmiotów, które zostały wymienione jako „podmioty przemysłu turystycznego”,

s. 71 – trudno się zgodzić ze stanowiskiem Autora, że polskie samorzady dotują ROT-y, jest to bardzo nieprecyzyjne podejście do tego problemu w świetle całości treści pracy,

s. 81, 113 – Irlandia Północna nie jest samodzielnym państwem i nie może być traktowana na równi z innymi wymienionymi krajami,

s. 91 – zaprezentowano dyskusyjny pogląd, który w dalszej części pracy nie znalazł uzasadnienia, że funkcje ROT-ów mogą być przejmowane przez konsorcja produktowe, klastry turystyczny czy grupy „marketingowe”,

s. 105 – ryc. 2.3. przedstawione dwa różne modele (drugi i trzeci) nie różnią się żadnym elementem,

s. 109 – ryc. 2.6. przedstawiony rysunek poza wymienieniem jego elementów, nie posiada żadnych wartości poznawczych, biorąc pod uwagę układ powiązań,

s. 278 – ryc. 3.2. niezrozumiałe jest użycie w tytule rysunku określenia „chronologiczny”,

s. 290 – ryc. 3.5. trudno się zgodzić, że na rysunku przedstawiono „zakres pojęciowy skuteczności i efektywności”, zawartość rysunku jest zupełnie nieadekwatna do tytułu,

s. 334, 383 i inne – stwierdza, że ROT-y świadczą usługi; jakkolwiek, jeśli prowadzą działalność gospodarczą, taka możliwość istnieje; ale ROT-y jako podmioty rynku turystycznego nie zostały powołane do świadczenia usług; zrozumienie idei tego stwierdzenia, jest o tyle trudne, że Autor nie wyjaśnia jakie usługi ma na myśli.

Uwagi formalne

Pod względem formalnym praca przygotowana jest na wysoce niezadowolającym poziomie. W pracy znalazły się liczne usterki, głównie:

- redakcyjne,
- tzw. „literówki” (prawie na każdej stronie klika, a więc liczone w setki),
- w przypisach źródłowych,
- liczne błędy w nazwiskach autorów cytowanych publikacji, np. na s. 140 jest Bodrun powinno być Bordun i Gołębski, a powinno być Gołembski,
- stylistyczne (forma osobowa, sformułowania publicystyczne, zdania nadmiernie złożone),
- skróty myślowe,

- nieprecyzyjne i nienaukowe określenia,
- interpunkcyjne.

Niedostatki stylistyczne i redakcyjne polegają m.in. na:

- wielokrotnym powtarzaniu sformułowania „autor niniejszej rozprawy”, nawet kilkakrotnie w jednym akapicie,
- nadużywaniu sformułowania „autor zgadza się”,
- licznych powtórzeniach i nawrotach do wcześniejszych wywodów, nawet w obrębie jednego podrozdziału.

Można co prawda stwierdzić, że zakres uwag formalnych nie wpływa na bezpośrednią ogólną ocenę rozprawy. W przypadku tej rozprawy usterek jest na tyle dużo, że w niektórych miejscach tekstu, nie zawsze można zrozumieć intencji Autora.

Możliwości wykorzystania rozprawy

Recenzowana rozprawa posiada charakter aplikacyjny. Przeprowadzono samodzielne badania empiryczne, dokonano ich prezentacji i oceny oraz na tej podstawie wskazano na modelowe ujęcia kształtowania skuteczności funkcjonowania regionalnych organizacji turystycznych.

Wyniki badań, a zwłaszcza materiał badawczy zgromadzony w rozdziale trzecim oraz propozycje z rozdziału czwartego, mogą być zatem wykorzystane przez regionalne organizacje turystyczne oraz pozostałe podmioty systemu POT-ROT-LOT. Wyniki badań mogą być wykorzystane także przez instytucje regionalne i lokalne zajmujące się kształtowaniem warunków funkcjonowania rynku turystycznego, zwłaszcza samorządy oraz organizacje turystyczne. Z punktu widzenia celów naukowych, przeprowadzone analizy mogą stanowić przydatne źródło badań porównawczych. Po znaczącym udoskonaleniu materiału tekstowego, fragmenty pracy mogą być opublikowane w formie artykułów naukowych lub referatów na konferencje naukowe.

Uwagi końcowe

Podsumowując całość przedstawionych w recenzji ocen stwierdzić należy, że recenzowana rozprawa jest oryginalnym opracowaniem naukowym, podejmującym problematykę skuteczności funkcjonowania regionalnych organizacji turystycznych w Polsce.

Doktorant dokonał interesującego i oryginalnego wyboru tematu rozprawy pod względem teoretycznym, badawczym jak i pragmatycznym. Wymaga podkreślenia, że zaprezentowano głęboką znajomość problematyki funkcjonowania badanego problemu. Autor wykazał się umiejętnością prowadzenia badań empirycznych, które przeprowadził z dużym zaangażowaniem.

Stwierdzam, że rozprawa doktorska Pana mgr Wojciecha Medyka odpowiada wymogom ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (z późniejszymi zmianami). W związku z powyższym wnoszę do Rady Wydziału Ekonomii, Zarządzania i Turystyki Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu o przyjęcie rozprawy, a następnie o dopuszczenie Autora do kolejnych etapów postępowania o nadanie stopnia doktora nauk ekonomicznych w dyscyplinie ekonomia.

Wojciech Pencini